

Monumentnummer*: 516527

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 maart 2001
Kadaster deel/nr 82701/109

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Kornwerderzand Súdwest-Fryslân Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Kornwerderzand A7

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Makkum	D			23
Makkum	D			625
Makkum	D			26

Omschrijving**

Omschrijving

LORENTZSLUIZEN. De twee groepen van elk vijf UITWATERINGSSLUIZEN met bijbehorende GROTE en KLEINE SCHUTSLUIS zijn gebouwd in 1931-1933 in Functionalistische stijl naar ontwerp van ir. Dirk Roosenburg (vormgeving) in samenwerking met Bureau Zuiderzeewerken. Elk van de uitwateringssluizen is 12 meter breed en 4 meter diep en kan worden gesloten door middel van een stel vloeddeuren aan de IJsselmeerszijde - een buitenschuif, met daartussen een extra binnenschuif. De schuiven zijn uitgevoerd als wielschuiven, die naar twee zijden water kunnen keren. De vloeddeuren zijn ingericht als wachtdeuren die bij hoog water automatisch worden gesloten en bij laag water geopend. Als tijwachter dient een dranggewicht dat in de deur op en neer beweegt en dat met een ketting is opgehangen aan de bovenzijde van een koker. Over het ophangpunt is een metalen kap aangebracht. Alle vijftig stalen deuren van de Lorentzsluizen bestaan uit aan elkaar gelaste Larssen-profielen. Het laswerk is uitgevoerd door de Utrechtse Machinefabriek Frans Smulders. Het is één van de eerste keren dat geheel gelaste sluisdeuren zijn toegepast.

De sluiszoekers zijn volledig uitgevoerd in gewapend beton met gemetselde damwanden aan de monding. Als bodembescherming is een betonnen plaat aangebracht van 50 cm. dik die wordt afgesloten door een kofferdrempel die ca. 50 cm boven de bodemplaat

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

uitsteekt en die wordt ingesloten door twee stalen damwanden.

De 24 kokerdelen hebben ieder een forse betonnen afdekplaat met daaronder in de oost- en westzijde van iedere koker 6 vierkante ruitjes. Hieronder een uitstekende lijst die aan de IJsselmeer-zijde verticaal omlaag loopt met daartussen een deur. De andere zijde is getrappt uitgevoerd met cannelures. Aan de onderzijde is nog eens een lijst aangebracht met daaronder een soort basement.

Het, vanuit Friesland en vanaf de Afsluitdijk gezien, eerste kokerdeel draagt in metalen letters het opschrift: 'Lorentzsluizen'. Aan landzijde bevindt zich hier een bronzen gedenkplaat ter herinnering aan de Zuiderzeewerken. (Ook de eerste koker van de tweede groep sluizen (de westelijke) draagt het opschrift 'Lorentzsluizen').

Bij de twee groepen is ter hoogte van de derde koker een controlepost gebouwd. Deze langgerekte gebouwtjes van elk twee bouwlagen hebben in de lengterichting, op elke laag en aan beide zijden, over de volle lengte een pui. De kopse zijden hebben ieder een deur en een vierkant venster op de verdieping.

Waardering

De LORENTZSLUIZEN te Kornwerderzand, bestaande uit twee groepen van vijf UITWATERINGSSLUIZEN, een KLEINE en een GROTE SCHUTSLUIS zijn van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een technische en typologische ontwikkeling;
- vanwege de innovatieve waarde;
- vanwege het belang voor de geschiedenis van de waterbouwkundige techniek;
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- vanwege de betekenis voor het oeuvre van de ontwerper ir. D. Roosenburg;
- als essentieel onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch en architectuurhistorisch van internationaal belang is;
- vanwege de bijzondere betekenis verbonden met de afsluiting van de Zuiderzee en de ontwikkeling van het IJsselmeer-gebied en omgeving;
- vanwege de bouwtechnische typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Spuisluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument